

Písně: *Svítá* 339, 124, *Svítá* 444, 200, 275

Introit: *Žalm* 144,1-7

Čtení: *Žalm* 124

Poslání: *Židům* 12,12-14

Text kázání: *Marek* 4,35-40 a 6,45-51

(Ježíš jim řekl: „Přeplavme se na druhou stranu!“ I opustili zástup a odvezli ho lodí, na které byl. A jiné lodi ho doprovázely. Tu se strhla velká bouře s vichřicí a vlny se valily na loď, že už byla skoro plná. On však na zádi lodi na podušce spal. I probudí ho a řeknou mu: „Mistře, tobě je jedno, že zahyneme?“ Tu vstal, pohrozil větru a řekl moři: „Zmlkni a utiš se!“ I ustal vítr a bylo veliké ticho. A řekl jim: „Proč jste tak ustrašení? Což nemáte víru?“

...

(Ježíš) přiměl své učedníky, aby vstoupili na loď a jeli napřed na druhý břeh k Betsaidě, než on propustí zástup. Rozloučil se s nimi a šel na horu, aby se modlil. A když nastal večer, byla loď daleko na moři a on jediný na zemi. Spatřil je zmožené veslováním, neboť vítr vál proti nim; tu k nim před svítáním krácel po moři a chtěl jít dál kolem nich. Když ho uviděli kráčet po moři, vykřikli v domnění, že je to přízrak; všichni ho totiž viděli a vyděsili se. On však na ně hned promluvil: „Vzchopte se, já jsem to, nebojte se!“ Vstoupil k nim na loď a vítr se utišil.

Parník uprostřed oceánu. Moře je rozbouřené. Po srážce s ledovou krou loď nabírá víc a víc vody. Podpalubí už je pomalu zatopené a celý kolos se naklání k jedné straně. Panika mezi pasažéry i posádkou dostupuje vrcholu. Bohužel je ale konstatován osudný nedostatek záchranných člunů. Jeden rozkaz střídá druhý a všechny jsou na houby. Kruh se uzavírá, poslední zbytky naděje mizí. Loď jde ke dnu a kutálka hraje první tóny „Blíž Tobě, Bože můj.“ Dojemné, tragické a jako vždy v téhle časnosti i krapet absurdní.

Potápějící se Titanic – to je pro mě symbol existence v tomto světě. Symbol lidského života uprostřed tragédií, zoufalství a beznadějí. Svým způsobem podobný obraz měl před očima i autor Markova evangelia. Oba příběhy, které tu zazněly spolu úzce souvisejí. Jeden doplňuje druhý. Obsahují stejný legendární motiv, avšak různě zpracovaný. V obou Marek líčí mistra z Nazaretu jako divotvorce, který zázračně vítězí nad vodním živlem. Jedná se tedy o legendy, které měly původně Ježíše oslavovat. Vykreslit ho jako někoho, kdo má obrovskou moc. To je zřejmé už ze skutečnosti, že podobná vyprávění kolovala i o jiných osobnostech, v jiných náboženských kulturách. Třeba buddhistická tradice zná příběh o tom, jak po vlnách krácel Buddha. A v románech řecko-římské antiky se to hemží historkami o zázračném utišení bouře.

Symbolem, který k nám má dnes promluvit na prvním místě, je *moře*. Nebo lépe: vodní živel. Cosi beztvareho a nevyzpytatelného. Podobně jako řada jiných starověkých národů i Izraelci chápali moře jako zůstatek prvotního chaosu, jako živel, který se vymyká kontrole a řádu, který se vymyká Bohu. A k čemu může být lidská existence přirovnána lépe než k bárce na rozbouřeném moři? Jak vystihnout život člověka lépe než obrazem vratké loďky rozkymáčené milióny protichůdných sil, které se o ni perou jedna s druhou? Bezradný člověk uprostřed chaosu snů a náhod, bezradný plavčík mezi Skyllou a Charybdou, bezradný tonoucí – to jsou obrazy lidského bytování. To jsou obrazy snad tisíckrát použité v písničkách, literatuře i výtvarném umění: „Je bída tohle bytí, je jako vlnobití, vtáhne tě a nepustí, / sem a tam tě hází, rány tobě sází, láme tě až k prasknutí ...“ (*Svítá* č. 116).

Anebo je to všechno jinak a jenom já jsem morous se sklonem k nostalgii? Není naopak pravdivou věta: „Přátelé, život je nádherný!“, věta, která prý byla životním krédem hudebního skladatele Franze Lehára? A skutečně – optimismus z jeho operet přímo sálal: „Země úsměvů“, „Veselá vdova“, lehká zábava, lehké tóny, kavárenské kratochvíle. Vzpomeňme však i na jiného umělce a myslitele, jakým byl Albert Camus. Pro něj svět nebyl zrovna plný úsměvů a rozverných vdov. Jeho krédo naopak znělo: „(Vždyť) každý ví, že život nemá žádnou cenu.“ Za vše hovoří názvy jeho románů: „Cizinec“, „Pád“, „Mor“. Člověk uprostřed chaosu, ze kterého není vstavu vybědnout. Trosečník ve vratké skořápce uprostřed vírů a bouří tohoto světa. Zbývá jen čekání a pevnina v nedohlednu. Ano, to jsou obrazy, kterými nejen Camus – podle mě hluboce a pravdivě – vystihl jednu věc: Neschopnost *sám* nebo *sama* překonat danosti, ve kterých se v životě ocitáme, ve kterých žijeme. Je to tak: nemáme ten pověstný cop, za který bychom se jako baron Prášil dokázali *sami* vytáhnout z bahna ven. Taková je i výpověď Markova obrazu Ježíšových učedníků. Ani žáci samotného Mistra z Nazaretu *nejsou schopni si pomoci sami*. V prvním

vyprávění je vidíme, jak bezradně sedí v lodi, která pomalu ale jistě začíná jít ke dnu (*Mk 4,37*). V druhém je potkáváme zmožené marným veslováním proti větru (*Mk 6,48a*).

Proto není nic divného na tom, když o nich Marek říká, že se báli. A je to Ježíš, kdo je nabádá: „Vzchopte se ... nebojte se!“ (*Mk 6,50b*), resp. kdo se jich ptá: „Proč jste tak ustrašení?“ (*Mk 4,40b*). Strach, strach Ježíšových následovníků – to je druhý shodný motiv v obou Markových vyprávěních. Strach ze zmaru je nepřítel snad ještě záladnější než zmar samotný. Ano, snad nic není lidštějšího, snad nic není přirozenějšího než úzkost tváří v tvář nebezpečí. Neohrožení hrdinové patří do filmů. Koho však neposedl smutek a děs třeba při ztrátě někoho blízkého? Jsou i lidé, které neustálý pocit úzkosti přivádí až na hranice či za hranice relativní duševní normálnosti. Strach o budoucnost – co bude zítra, co bude potom? A máme tu člověka, který se bojí. Třeše se v něm duše zahnaná do rohu. Duše honěná z kouta do kouta. Duše zachvácená nejistotou a panikou z bouří tohoto bytí.

V posledku se pak dostáváme k tomu třetímu a nejpodstatnějšímu. Oba své příběhy zakončuje evangelista legendárně. Oba vrcholí zázračně. Ve vyprávění o utišení bouře čteme: „Ježíš však na zádi lodi na podušce spal. Učedníci ho probudí a řeknou mu: «Mistře, tobě je jedno, že zahyneme?» Tu vstal, pohrozil větru a řekl moři: «Zmlkni, utiš se!» I ustal vítr a bylo veliké ticho“ (*Mk 4,38-40a*). Ježíš, který spí uprostřed vřavy, a utišení bouře se tu stávají symbolem. Symbolem pokoje, který přináší právě On. Symbolem toho, co hebrejská tradice označuje slovem *šalom*. *Šalom* ovšem není pouhý klid zbraní, ticho po bitvě, jenom dočasné ticho před další bouří. Obsah tohoto slova neodpovídá míru, o který hrají své šarády mocní věku tohoto. *Šalom* se ale nekryje ani s běžně užívaným výrazem pro klid. V klidu se odpočívá, v klidu noci se spí, v klidném ztišení se medituje. Ale žít uprostřed bouří tohoto světa „v klidu“? To by znamenalo spíš cynismus a lhostejnost. Narozdíl od toho v pokoji se žít dá, nebo přinejmenším by se tak žít mohlo. Samotný Ježíš říká: „Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám. Ne jako svět dává, já dávám vám“ (*J 14,27*). Pokoj – opak chaosu a zmaru, úzkosti a chvění. Takovýto pokoj v Markově podání přinášel mistr z Nazaretu, protože pokoj byl v jeho nitru. Takové je vyústění oné první verze Markova vyprávění o Ježíšovi, jeho žácích a rozbouřeném moři. Ježíš vnáší pokoj do tohoto světa nepokojného.

Závěr druhého vyprávění ale pro nás dnes, v třetí neděli adventní, bude ještě výmluvnější. „Ježíš k nim před svítáním kráčel po moři a chtěl jít dál kolem nich. Když ho uviděli kráčet po moři, vykřikli v domnění, že je to přízrak; všichni ho totiž viděli a vyděsili se. On však na ně hned promluvil: «Vzchopte se, já jsem to, nebojte se!» Vstoupil k nim na loď a vítr se utišil“ (*Mk 6,48b-51a*). Advent, kterým začíná nový církevní rok a který je přípravou a předzvěstí Vánoc, svátku pokoje, znamená česky „příchod“. Připomíná Ježíšův příchod na tento svět kdysi, před dvěma tisíciletími. Připomíná ale i jeho neustálé přicházení za člověkem. V neposlední řadě je i výrazem naděje na konečný příchod kristovského věku pokoje ve vší plnosti. Právě legenda o Ježíšově zázračné chůzi po moři (resp. po Genezaretském jezeře), obsahuje motiv tohoto přicházení. Pomoc se blíží a je to tak nečekané, že duše znavené a udeptané bouřemi a nakažené steskem odmítají věřit. Nechtějí naletět další iluzi – těch už bylo až až. Pomoc považují za zdání a přízrak a připisují ji na vrub zjitřené fantazii. Tak to i dnes má být *jeho* hlas, který povzbuzuje: „Vzchopte se! Jsem to já, kdo nastupuje na vaši loď, co už začala jít ke dnu. Jsem to já, kdo tiší vítr i bouři. Díry v lodi se zacelí a záchranné čluny nebudou potřeba. Dost bylo strachu – už žádnou paniku! Zapomeňte na úzkost a děs. Zkáza Titaniku se nekoná. A kapelo, ty to rozjed' zvesela!“ Ne – to není laciný happy end, kdy zasahuje *Deus ex machina*. Zde se jedná o nejhlubší smysl legendy o Ježíšově vítězství nad vodami, o obraz jeho přicházení do tohoto chaotického světa, o obraz jeho přicházení za vyděšeným a tonoucím člověkem. Tady jde o naději adventu. Protože On je *Imánuel* – v něm je „S námi Bůh“!

Amen.